

ribus ejus, sed in tomis Conciliorum 79. ubi loquens Leo de ordinatione Episcoporum, exemplum hoc Pauli adducit: et ex Chrysostomo, qui in hunc locum Act. dicit, adeo veram fuisse Pauli ordinationem, ut in ipsa nomen mutaverit: statim enim subjungitur, Saulus, qui et Paulus.

Præterea, quod Jacobus minor, unus ex duodecim, fuerit ordinatus Episcopus Hierosolymæ ab Apostolis, et non a Christo immediate, docet Anacletus in epist. 2., ubi scribit, Episcopum debere ordinari a tribus Episcopis, sicut Jacobum minorem ordinaverunt Episcopum, Petrus, Jacobus major, et Joannes.

Item Clemens Alexandrinus apud Eusebium lib. II hist. cap. 1. idem tradit, Jacobum scilicet a Petro, Jacobo et Joanne ordinatum Episcopum.

Idem habet Hieronymus de vir. illustr. in Jacobo: « Jacobus, inquit, statim post passionem Domini ab Apostolis Hierosolymorum Episcopus ordinatur. »

Neque dici potest, hunc Jacobum non fuisse Apostolum ex duodecim: repugnat enim Hieronymus in lib. cont. Helvid. et nos alibi idem ostendimus ea ratione, quia sequeretur, unus Apostoli ex duodecim nullam fieri memoriam in Ecclesia.

Quod autem non aliquos Dominus ordinaverit, alios non ordinaverit, inde satis probatur, quod Apostoli, excepto Petro, essent inter se æquales, et nullus in alium jus haberet, et omnis potestas eis tradita, communiter omnibus sit tradita, quantum ex Evangelii colligi potest; ergo si neque nullum, neque omnes, neque aliquos plures Dominus ordinavit, sequitur, solum Petrum ab eo ordinatum.

Secunda ratio est, quia passim docent Veteres, Romanam Ecclesiam esse matrem omnium Ecclesiarum: ab ea omnes Episcopos habuisse consecrationem, et dignitatem suam. Quod non videtur esse verum, nisi in eo sensu, quia Petrus, qui Episcopus fuit Romanus, omnes Apostolos omnesque alios Episcopos, vel per se, vel per alios ordinavit: aliqui enim cum omnes Apostoli plurimos Episcopos in variis locis constituerint, si Apostoli ipsi non sunt facti Episcopi a Petro, certe maxima pars Episcoporum non deducet originem suam a Petro.

Quid est ergo quod Anacletus epist. I di-

(1) Paal. CVIII, 8.

cit: « In novo Testamento post Christum a Petro sacerdotalis coepit Ordo? » Non enim loqui potest de ordine minorum Sacerdotum, id est Presbyterorum: nam constat, Apostolos in ultima cœna simul omnes ordinatos Sacerdotes; loquitur ergo de ordine majorum Sacerdotum, id est, Episcoporum, qui a Petro non recte dicitur incœpisse, si omnes Apostoli immediate a Christo ordinati fuerunt Episcopi.

Quid est etiam quod Cyprianus dicit lib. IV, epist. 8. Romanam Ecclesiam esse matricem et radicem totius Catholice Ecclesie? Quid est quod ait Innocentius I. in epist. ad Concil. Carthag. quæ est 91. inter epistolas August. « A quo, Petro, ipse Episcopatus, et tota auctoritas nominis hujus emerit? » Item quod in epist. ad Concil. Milevit. scribit, quæ est 93. inter epistolas August. « Quoties Fidei ratio ventilatur, arbitrator omnes fratres, et Coepiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est, sui nominis, et honoris auctorem deferre debere? » Quid est quod ait Julius I. in epistola 1. ad Orientales: « Quam culpam incurere non potuissetis, si unde consecrationis honores accipitis, inde legem totius observantiae sumeretis, et B. Apostoli Petri Sedes, quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esset Ecclesiasticae magistra rationis? »

Quid denique, quod ait S. Leo serm. 3. de assumpt. sua ad Pontif. cum dicit: « Si quid cum eo, Petro, commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quidquid aliis non negavit. » Et epist. 89: « Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet? »

Sed Obijciunt quidam hoc argumentum. In Apostolatu Episcopatus includitur, aliqui verum non esset, quod Anacletus scribit in epist. 2. Episcopos Apostolis succedere: at Apostolos omnes Christus fecit, non Petrus; igitur et Episcopos Christus eos ordinavit, non Petrus.

Quid quod de Juda proditore intelligitur illud Psal. CVIII: *Episcopatum ejus accipit alter* (1), ut explicat Petrus Act. 1. at Judam non ordinavit Petrus; igitur non omnes ordinavit Petrus.

Respondeo: in Apostolatu contineri Episcopatum, et Episcopos succedere Apostolis, non quia eo ipso quod aliquis est Apostolus sit Episcopus: (nam Dominus Luc. VI, elegit duodecim discipulos, et Apostolos nominavit, etiam antequam Sacerdotes eos faceret, nedum Episcopos: ad Apostolatum enim proprie pertinet jus prædicandi, cui annexa fuit amplissima jurisdictio quædam delegata, qualis etiam in non Episcopis esse potest) sed quia omnes Apostoli fuerunt Episcopi, imo etiam primi Episcopi Ecclesie, tametsi non sint ordinati a Christo, sed a Petro.

Ad illud de Juda respondeo; in Psal. CVIII, vocari Episcopatum, non id quod nunc proprie vocamus Episcopatum, sed præfecturam quamcumque: est enim in Hebræo פקידה quod visitationem seu præfecturam significat; et credibile est, Petrum Hebraice allegasse hunc Psalmum, et nomen illud præfecturæ ad Apostolatum Judæ accommodasse.

Lucas autem hæc refertens Græce, secutus est LXX interpretes, qui verterunt τὴν ἐκκλησίαν, qua voce LXX interpretes non potuerunt intelligere nisi præfecturam in genere, cum non esset ipsorum tempore Episcopatus proprie dictus adhuc institutus. Adde quod etiam Cicero lib. VII epist. ad Atticum hoc nomine utitur, cum dicit, se a Pompeio totius Campaniæ Episcopum constitutum.

Potest etiam responderi: Psalmum istum loqui de Episcopatu proprie dicto, non quem Judas habuit, sed quem erat habiturus, si Dominum non prodidisset.

Vigesimatertia est, quod Petrus primum Hæresiarcham, et principem, ac patrem omnium hæreticorum, qui postea fuerunt, Simonem videlicet Magum, primus detexit, ut patet Act. VIII, et postea damnavit, et plane extinxit.

Decuit enim omnino ut Princeps et Pater Ecclesie, principem et patrem omnium hæreticorum superaret: Simonem autem patrem fuisse omnium hæreticorum, scribit Ireneus lib. I, cap. 20. et initio lib. III.

Quia vero Calvinus in Institut. lib. IV, c. 6, §. 15. habet pro absurda fabula contentionem B. Petri cum Simone; adferamus Veterum de hac re testimonia. Id enim tradit Hegesippus lib. III de excid. Hierosol. cap. 2. et Clemens lib. VI Constitut. Apost. cap. 7, 8 et 9, qui totam historiam fuse explicant.

Item Arnobius lib. II contr. Gent.: « Ipsam, inquit, apud dominam Romam, in qua

cum homines sint Numæ regis artibus atque antiquis superstitionibus occupati, non distulerunt tamen res patrias linguere, et veritati coalescere Christianæ. Viderant enim cursum Simonis Magi, et quadrigas igneas, Petri ore diffatas, et nominato Christo evanuisse. Viderant, inquam, fidentem Diis falsis, et ab eisdem metuentibus proditum, perdere præcipientum suo, cruribus jacuisse præfractis. »

Idem narrat Damasus in vita Petri. Cyril. Cateches. VI. Epiphanius heresi 21. Theodoret. lib. I heret. fabul. Ambrosius Orat. in Auent. Hieronymus in lib. de vir. illustr., in Simone Petro. Sulpitius lib. II. sac. hist. Gregorius Turonen. lib. I hist. ca. 25. Eusebius lib. II hist. cap. 13. Maximus in serm. ult. de SS. Petro et Paulo. Augustinus denique, cujus hæc verba sunt lib. de hæres. cap. 1: « In urbe Roma B. Apostolus Petrus Simonem Magum vera omnipotentis Dei virtute extinxit. »

Ex quibus intelligimus, eundem Augustinum in epist. 86. ad Casulanum cum ait: « Est quidem et hæc opinio plurimorum, quamvis eam falsam esse perhibent plerique Romani, quod Apostolus Petrus cum Simone Mago die Dominico pugnaturus; propter ipsum magnæ tentationis periculum, pridie cum ejusdem urbis Ecclesia jejunaverit, et consecuto tam prospero gloriosoque successu, eundem morem tenuerit, eumque imitatus sint nonnulla Occidentis Ecclesie etc. » non velle dicere, esse opinionem incertam de contentione Petri cum Simone, ut Calvinus putavit, sed de causa jejunii Sabbati. Elsi enim auctores citati concorditer tradunt, Petrum Romæ cum Simone confendisse, eumque superasse: tamen nonnulli tradunt hoc factum esse die Dominico, neque pridie esse jejunatum, neque propterea institutum Sabbati jejuniu, de quo in illa epistola disputat Augustinus.

Vigesimaquarta est, quod Romæ potissimum Petrus Sedem suam divino jussu collocaverit. Signum enim apertum principatus Petri esse videtur, quod cum Apostoli ab eo in totum Orbem mitterentur, Petrus ad ipsum Orbis terrarum caput et urbium regnum missus est.

Id quod etiam docet Leo serm. 1. de nat. SS. Petri et Pauli: « Nam, inquit, cum duodecim Apostoli, accepta per Spiritum sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum Evangelio Mundum, distributis si-

bi terrarum partibus, suscepissent: Beatissimus Petrus Princeps Apostolici ordinis ad arcem Romani destinatur Imperii, ut lex veritatis quae in omnium Gentium revelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum Mundi corpus effunderet. »

Et Maximus serm. 4. de nat. SS. Petri et Pauli: « Ubi Mundus, inquit, caput habebat Imperii, ibi regni sui Principes collocavit. » Sed de hoc plura in sequenti questione.

Vigesimaquinta est, quod sub finem vitae Petri, Christus ipse Petro apparere, et roganti: « Domine quo vadis? » respondere dignatus sit: Venio Romam iterum crucifigi. »

Id Hegesippus lib. III de excid. Hierosol. cap. 2. et Ambrosius in Orat. cont. Auxent. testantur: « Nocte, inquit Ambrosius, muro egredi coepit, et videns sibi in porta Christum occurrere, urbemque ingredi, ait: Domine quo vadis? respondit Christus: venio Romam iterum crucifigi. Intellexit Petrus ad suam crucem divinum pertinere responsum. »

Indicat etiam hoc Athanasius, licet obscurus, cum in apologia pro fuga sua, de Petro ait: « Cum audisset oportere se Romae martyrium subire, non abiecit eam perfectionem, sed cum gaudio Romam venit. »

Denique idem refert S. Gregorius in explicat. IV Psal. Penitent. : « Petro, inquit, ait, venio Romam iterum crucifigi; qui enim in seipso jam pridem crucifixus fuerat, in Petro iterum se crucifigendum dicebat. »

Quid autem significare voluit Dominus, cum ait, in Petri crucifixione se iterum crucifigi, nisi Petrum suum esse Vicarium, et quod Petro fit, sibi ipsi fieri? Sic enim antea Samueli dixerat, I. Reg. VIII: *Non te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos* (1).

(1) I. Reg. VIII, 7.

CAPUT XXIV.

Tres ultimae praerogativae in medium adferuntur.

Vigesimasexta praerogativa est, quod sola illa Ecclesiae semper sint habitae Patriarchales et primae, quas Petrus fundaverat. Siquidem apud Veteres tres Ecclesias tantum fuisse proprie Patriarchales et primas; Romanam, Alexandrinam, et Antiochenam, patet ex Concilio Nicæno, can. 6. ex Chalcedonen. act. XVI, ex epist. 3. Anacleti; ex epist. 53. Leonis ad Anatolium; ex epist. Gregorii ad Eulogium, quae est 37. lib. VI, neque id negat Lutherus aut Calvinus.

Porro Hierosolymitana per annos fere quingentos habitae quidem est quarta Patriarchalis, sed nomine non re; seu honore non potestate. Nam Patriarcha Alexandrinus non solum secundo loco sedebat in Concilio, sed etiam vere praerat omnibus Archiepiscopis et Episcopis Aegypti et Lybiae: et Antiochenus non solum sedebat tertio loco, sed etiam praerat omnibus Archiepiscopis et Episcopis Orientis: at Hierosolymitanus sedebat quarto loco, sed nulli Archiepiscopo, vel Episcopo praerat, imo subjectus erat Archiepiscopo Caesariensi, qui erat Metropolitanus Palaestinae, et praeterea Patriarchae Antiocheno, qui, ut diximus, toti Orienti praesidebat. Id ita esse patet ex Concilio Nicæno can. 7. ubi decernitur, ut Episcopus Hierosolymae habeat honorem post Romanum, Alexandrinum, et Antiochenum, sed tamen nihil propterea detrahatur de auctoritate Metropolitanorum, qui erat Caesariensis.

Quare B. Hieronymus in epist. ad Pammach. cont. Jo. Episc. Hieros. sic alloquitur eundem Joannem: « Tu, inquit, qui regulas quaeris Ecclesiasticas et Nicæni Concilii canonibus uteris, responde mihi; ad Alexandrinum Episcopum Palaestina quid pertinet? ni fallor hoc ibi decernitur, ut Palaestinae Metropolis Caesarea sit, et totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Caesariensem Archiepiscopum referre debueras, cui, sprete

communione tua, communicare nos noveras, aut si procul expetendum iudicium erat, Antiochiam potius litterae dirigenda. Sed novi cur Caesaream, cur Antiochiam nolueris mittere. Maluisti occupatis auribus molestiam facere, quam debillum Metropolitanorum honorem reddere. »

Hinc etiam Leo in epist. 62. ad Maximum Antioch.: « Juvenalis, inquit, Episcopus ad obtinendum Palaestinae provinciae principatum, credit se posse sufficere, et insolentes ausus per commentitia scripta firmare etc. » Denique neque Anacletus, neque Leo, neque Gregorius supra citati ubi Patriarchales Sedes enumerant, ullam Hierosolymitanam faciunt mentionem.

His accessit postea Patriarchatus Constantinopolitanus: nam tempore Nicæni Concilii nondum erat Constantinopolis, nedum Patriarchatus Constantinopolitanus. Nam anno 25 Imperii Constantini, id est, quinto anno post Nicænum Concilium Constantinopolis dedicata est, ut scribit B. Hieronymus in Chronico: postea tamen in Concilio I Constantinopolitano, ac deinde in Chalcedonensi conatus est Episcopus Constantinopolitanus non solum Patriarchatum adipisci, sed etiam secundum locum inter Patriarchas obtinere: sed non ante Justiniani tempora id a Romanis Pontificibus impetravit. Tempore autem Justiniani, id est, post annum Domini 500. tum Imperatoris opera, tum Pontificum Romanorum permissione, coepere Constantinopolitanus et Hierosolymitanus Episcopi in numero Patriarcharum haberi, nullo amplius reclamante.

His ita constitutis, miratur Calvinus Instit. lib. IV, cap. 6, §. 13, nec immerito, cur tam paucae, et cur isto ordine collocatae fuerint Sedes Patriarchales. Nam si antiquitatem spectes; Hierosolymitana Sedes deberet poni primo loco, et tamen ponitur quarto vel potius nullo. Si dignitatem primi Episcopi consideres; certe post Romanam Sedem deberet esse sedes Ephesina, quam Paulus fundavit, et Joannes usque ad mortem rexit. Hierosolymitana quoque, in qua primus sedet Jacobus Apostolus et frater Domini, et post eum Simeon etiam frater Domini, deberet praecedere Alexandrinam, in qua sedet Marcus Apostolorum discipulus. Praeterea cur Alexandrina praecedat Antiochenam, cum Antiochena sit antiquior, quam Alexandrina, et in Antiochena Petrus ipse, in Alexandrina discipulus Petri sederit?

Quod si dicas, ut Calvinus suspiciatur Inst. lib. IV, cap. 7, §. 14. in constituendis Patriarcharum Sedibus Concilium Nicænum solum habuisse rationem nobilissimarum et regiarum urbium; repugnabit B. Leo, qui in epist. 54. ad Martinum August. respondens ad argumentum Graecorum, qui asserebant, Constantinopolitanam Sedem debere esse Patriarchalem post Romanam, quia erat etiam Sedes Imperatoria, sic ait: « Habeat, inquit, Constantinopolitana civitas gloriam suam, ac protegente dextera Dei, diuturno clementiae vestrae fruat imperio, alia tamen ratio est rerum secularium, alia divinarum. Nec praeter illam petram, quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit ulla constructio. » Et Gelasius in epist. ad Episc. Dardan.: « Nam quod dicitur, inquit, de regia civitate, alia potestas est regni secularis, alia Ecclesiasticarum distributio dignitatum. Sicut enim quævis parva civitas praerogativam praesentis Regionis minuit: sic Imperialis praesentia mensuram dispensationis religiose non mutat. »

Deinde petemus: cur tantum tres fuerint Sedes Patriarchales constitutae, cum multo plures sint urbes nobiles et Regiae? Deinde nobilissimae et Regiae urbes semper sunt habitae ubi erat Sedes Imperatoris. At circa tempora Nicæni Concilii, Sedes Imperatoria in Oriente erat Nicomedia, quae est urbs Bythyniae longe clarissima. In Occidente erat Treveris et Mediolani, quarum Treveri in Gallia Transalpina, et Mediolanum in Cisalpina celeberrimae urbes habebantur. Siquidem eodem tempore Diocletianus Nicomediae sedens, inde totum Orientem regebat: Maximianus ex Mediolano Italiam, Africam et Illyricum gubernabat: Constantius pater Constantini ex Treveris Gallias et Britannias moderabatur.

Hinc Gelasius in epist. ad Episc. Dardan.: « Risimus, inquit, quod praerogativam volunt Acacio comparari, quod Episcopus fuerit regiae civitatis; numquid apud Mediolanum, apud Ravennam, apud Sirmium, apud Treveros multis temporibus non constitit Imperator? numquid harum urbium sacerdotes ultra mensuram sibi met antequam deputatam quidpiam suis dignitatibus usurparunt? »

Cur ergo non fiebat Patriarchales sedes Nicomediensis, Trevirensis, Mediolanensis?

Adde, quod Concilium Nicænum non in-

tituit, ut falso docet Calvinus, Sedes Patriarchales, sed confirmavit tantum. Sic enim habent verba Concilii Nicæni can. 6 : « Mos antiquus perduret in Ægypto, vel Lybia, et Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem. » Et infra : « Similiter autem et apud Antiochiam, cæterasque provincias, honor suus unicuique servetur Ecclesiæ. » Et infra can. 7 : « Quoniam mos antiquus obtinuit, et vetusta traditio, ut Heliæ, id est, Hierosolymorum Episcopo honor deferatur, habeat consequenter honorem. »

Vera igitur et sola causa illius numeri Patriarchalium Sedium est dignitas Petri. Solæ enim illæ Ecclesiæ habitæ sunt Patriarchales proprie, in quibus Petrus tanquam Episcopus sedit : Petrus autem Antiochiæ et Romæ per seipsum sedit ; Alexandriæ autem sedit vel per se, ut Nicephorus testatur lib. XIV, cap. 3. vel per discipulum suum Marcum, quem eo misit, ut nomine suo fundaret Ecclesiam, ut docet B. Gregorius lib. VI, epist. 37. ad Eulog. Alexandrinum ; ubi sic ait : « Cum multisint Apostoli, pro ipso tamen principatu sola Apostolorum principis Sedes in auctoritate convaluit, quæ in tribus locis, unius est. Ipse enim sublimavit Sedem, in qua etiam quiescere et presentem vitam finire dignatus est : ipse decoravit Sedem, in quam Evangelistam discipulum misit : ipse firmavit Sedem, in qua septem annis quamvis discessurus sedit : cum ergo unius atque una sit Sedes, cui ex auctoritate divina tres nunc Episcopi president, quidquid ego de vobis boni audio, hoc mihi imputo. » Ibidem ait : « Ille mihi de Petri cathedra locutus est, qui super Petri cathedram sedet etc. »

Ubi affirmat, Episcopum Alexandrinum super Cathedram Petri sedere, quia nimirum nomine Petri Alexandriæ Marcus primus Episcopus sedit. Idem omnino docet Gelasius Papa in decr. de lib. Can. et Apocr., quod edidit in Cone. 70 Episc.

Eandem rationem reddit Leo in epist. 53. ad Anatolium : « Nihil, inquit, Alexandriæ sedi ejus, quam per S. Marcum Evangelistam B. Petri discipulum meruit, pereat dignitatis. Antiochena quoque Ecclesia, in qua primum predicante Apostolo Petro Christianum nomen exortum est, in paternæ constitutionis ordine perseveret, et in gradu tertio collocata numquam fiat inferior. » Item Anacleus epist. 3 : « Secunda, inquit, sedes apud Alexandriam B. Petri nomine a

Marco ejus discipulo consecrata est. Tertia autem sedes apud Antiochiam ejusdem Beati Petri Apostoli nomine habetur honorabilis. »

Hæc ergo est ratio numeri harum Sedium. Ratio autem ordinis est, quia cum omnes tres sint Sedes Petri, tamen Romanam per se usque ad mortem administravit : Alexandrinam per Marcum Evangelistam, Antiochenam per Evodium.

Sicut ergo major est Petrus Apostolus Marco Evangelista, et Marcus Evangelista Evodio, qui neque Apostolus, neque Evangelista fuit ; ita quoque Romana Ecclesia Alexandrinam, et Alexandrina Antiochenam auctoritate et dignitate superat. Et quamquam non est negandum, quin Petrus in his sedibus eligendis habuerit etiam rationem magnitudinis, ut B. Leo docet in epist. 84. ad Anastas. cir. fin. : tamen (ut dictum est) propria et immediata causa honoris et potestatis harum Sedium fuit primatus et dignitas Petri.

Vicesimaseptima est festum Cathedræ Petri. Nam quod publice in Ecclesia celebratur dies festus in honorem institutionis Episcopatus Petri, et nihil tale fiat pro Sedibus aliorum Apostolorum, argumentum est, Sedem Petri singulariter præstare omnibus aliis ; imo ipsam esse solam et singularem Cathedram, ex qua totus Mundus doceri debeat, ut Optatus ait lib. II cont. Parmenian. Esse autem vetustissimum festum Cathedræ B. Petri, facile potest, tum ex Martyrologio Bedæ, tum ex eo sermone cognosci, quem habuit S. Augustinus ad populum, qui est serm. 15. de Sanelis.

Vicesimoctava prærogativa est, quod in litteris formatis, Antiqui post nomen Patris, et Filii, et Spiritus sancti, nomen Apostolorum Principis adjungebant. Scribit Attienus Episcopus, ut ad finem Concilii Chalcedonensis legitur in hunc modum : « Ne in faciendis epistolis Canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falsitatis temere præsumeretur, hoc a Patribus trecentis decem et octo congregatis saluberrime inventum est, et constitutum, ut formatæ epistolæ hanc calculationis, seu supputationis habeant rationem, id est, ut assumantur in supputationem prima Græca elementa Patris et Filii, et Spiritus sancti, hoc est, π , ν , α , quæ elementa octogonarium, quadringentesimum et primum significant numerum. Petri quoque Apostoli prima littera,

id est, π , quæ numerum 80 significat. »

« Ejus quoque qui scripsit epistolam prima littera ; cui scribitur, secunda littera ; accipientis, tertia littera ; civitatis quoque, de qua scribitur, quarta : et indictionis, quæcumque est, temporis idem qui fuit numerus assumatur. Atque ita his omnibus Græcis litteris, quæ, ut diximus, numeros exprimunt, in unum ductis, unam quæcumque fuerit collecta summam, epistola teneat. » Hæc ille.

Meminit formatarum epistolarum Optatus Milevitanus lib. II cont. Parmen. his verbis : « Cum quo (Siricio) nobis totius Orbis commercio formatarum in una communionis societate communicat. » Et Concilium Milevitanum, can. 20. vetat Clericos, ne sine formatis litteris ad comitatum eant. Vide Burchardum lib. II, cap. 227. Ivonem lib. VI, cap. 433 et 434 et Sidonium Apollinarem I. VII, epist. 2.

CAPUT XXV.

Testimoniis Patrum Græcorum et Latinorum confirmatur primatus Petri.

Superest, ut adferamus veterum Patrum testimonia pro primatu S. Petri. Est autem antea observandum, quod si Patres dixerint, Petrum fuisse Caput Ecclesiæ, aut primatum in Apostolos, vel Ecclesiam habuisse, id satis esse debet ad ostendendum ex Patrum sententia id quod volumus. Fatentur enim adversarii, per hæc duo nomina *Caput et Primatus* significari summam in Ecclesia potestatem. Itaque Magdeburgenses Cent. I, lib. II, cap. 7, col. 725. dicunt, propriam esse notam Antichristi, habere primatum in Ecclesiam. Et Calvin. Instit. lib. IV, cap. 7, §. 2 : « Certe, inquit, quamdiu duravit Ecclesiæ vera et pura facies, ista omnia superbiæ nomina, quibus postea insolescere cœpit Romana Sedes, prorsus erant inaudita. » Loquitur autem de nomine Capituli et Primatus : et ibidem indicat, tempore Hieronymi adhuc durasse veram Ecclesiæ faciem.

Primus ergo prodeat ex Græcis Origenes (nam Dionysium, Clementem Romanum, Anacleum, et similes omitto, quia ab adversariis non recipiuntur) qui in cap. VI ad

Rom. sic ait : « Petro, inquit, cum summa rerum de pascendis ovibus traderetur, et super ipsum velut super terram fundaretur Ecclesia, nullius confessio virtutis alterius ab eo, nisi charitatis exigitur. » Euseb. in Chronico anni 44. a Christo nato : « Petrus, inquit, Apostolus natione Galilæus, et Christianorum Pontifex primus. »

Ubi est observandum discrimen, quod Eusebius ponit inter Petrum et aliarum civitatum Episcopos. Nam de Petro non dicit, Romanorum Episcopus primus, sicut ibidem dicit de Jacobo : « Ecclesiæ Hierosolymorum primus Episcopus ab Apostolis ordinatur Jacobus frater Domini. » Et de Evodio : « Primus Antiochiæ Episcopus ordinatur Evodius ; » non ita de Petro loquitur, sed « Christianorum Pontifex primus, » nimirum ut intelligeremus, Jacobum unius civitatis, Petrum totius Orbis Christiani Pontificem fuisse. Idem lib. II hist. cap. 14. vocat Petrum omnium Apostolorum probatissimum et maximum, primorum Principem et Ducem, ac magistrum militiæ Dei. Quid autem aliud esse Ducem militiæ Dei, quam esse Caput militantis Ecclesiæ ?

S. Basilus serm. de jud. Dei, de Petro loquens : « Ille, inquit, beatus qui cæteris prælatus discipulis fuit, cui claves regni celestis commissæ etc. » S. Gregor. Nazianz. Orat. de Moderat. in disp. serv. ostendere volens, in omnibus rebus esse debere ordinem, argumentum sumit ab Apostolis, qui etsi omnes magni essent, tamen unum Præpositum habuerunt : « Vides, inquit, quemadmodum ex Christi discipulis, magnis utique omnibus et excelsis, atque electione dignis, hic petra vocetur, atque Ecclesiæ fundamenta Fidei suæ credita habeat, ac reliqui discipuli posthaberi se tranquillo animo ferant. »

S. Epiphanius hæres. 51 : « Petrum, inquit, elegit ut Dux esset discipulorum. » Et in Ancor. : « Hic est, inquit, qui audivit, Pasce Agnos meos, cui creditum est ovile. »

Cyryllus Hierosolymitanus Cath. II. Petrum Principem Apostolorum excellentissimum vocat. Cyryllus Alexandrinus lib. XII in Jo. cap. 64 : « Ut Princeps, inquit, Caputque cæterorum primus exclamat : Tu es Christus Filius Dei vivi. » Et in Thesau. (si B. Thom. credimus in Opusc. cont. Græc.) : « Sicut Christus, inquit, accepit a Patre sceptrum Ecclesiæ Gentium, Dux ex Israel egrediens, super omnem principatum, et

potestatem, super omne quodcumque est, ut ei cuncta curventur: sic et Petro et ejus successoribus plenissime commisit, et nulli alii, quam Petro Christus quod suum est nomen, sed ipsi soli dedit. »

S. Joannes Chrysostomus hom. 33. in Matth. : « Petrum, inquit, Ecclesie futuræ pastorem constituit. » Et infra : « Deus concedere solus potest, ut futura Ecclesia tot tantisque fluctibus impeta irruentibus, immobilis maneat, ejus Pastor et Caput (ecce nomen Capituli Calvino inauditum) homo piscator, atque ignobilis. » Et infra : « Hieremiam uni Genti Pater, hunc autem universo terrarum Orbi Christus præposuit. » Et hom. ult. in Jo. aliquoties repetit, Petro fratrum, id est, Apostolorum curam demandatam, et Orbem totum commissum.

Euthymius in cap. ult. Jo. bis repetit, Petrum accepisse præsentiam super discipulos. Ibid. : « Si dicas, inquit, quomodo Jacobus sedem Hierosolymis accepit? Respondeo, hunc Petrum totius Orbis magistrum esse constitutum. » Ubi docet Euthymius, sicut Jacobus fuit Episcopus Hierosolymorum, ita Petrum fuisse Episcopum totius Orbis.

Theophylactus in cap. XXII Luc. in illud *Confirma fratres tuos*: « Planus, inquit, hujus intellectus is est. Quia te habeo ut Principem discipulorum, postquam negato me flevit, et ad penitentiam veneris, confirma cæteros, hoc enim decet te, qui post me Ecclesie petra es, et fundamentum. » Et infra : Tu Petre conversus, bonum exemplum penitentia eris omnibus, qui cum Apostolo fueris, et negaveris, iterum receperis primatum omnium, et præfecturam Orbis. » Hic etiam audis nomen Primatus Calvino inauditum. Oecumenius in cap. I. Act. : « Surgit, inquit, Petrus, non Jacobus, et velut ferventior, et velut is cui discipulorum præsentia commissa erat. »

Hugo Eberthianus sive Heretianus circa annum Domini 1160, tempore Emmanuelis Imperatoris, scripsit libros de processione Spiritus sancti adversus Græcos, in quo opere lib. III, cap. 17 sic ait : « Ex ipsa, inquit, rei evidentiali liquido apparet, quod Petrum ejusque successorem Christus Principem et Caput non modo Latinorum et Græcorum, Occidentis et Septentrionis universi, verum etiam Armenorum, Arabum, Judæorum, Medianitarum et totius Orientis, ut meridiani climatis in perpetuum constituit. »

Hunc adjunximus Græcis, non quod fuerit Græcæ natione, sed quod Græcæ ut plurimum, et in aula Græci Imperatoris scriperit.

Ex Latinis S. Cyprianus in epist. ad Quintum dicit, Petrum noluisse dicere, cum a Paulo reprehenderetur se habere primatum, et sibi obediendum esse: quibus verbis indicat, eum habuisse primatum, et potuisse aliis omnibus jubere. Ac ne forte dicant adversarii, Petrum ex sententia Cypriani ideo non dixisse se habere primatum, quia falsum dixisset; audimus Augustinum exponentem hunc locum Cypriani, lib. II de Bapt. cap. 1 : « Idem Cyprianus, inquit, in epistola ad Quintum ita loquitur: Nam nec Petrus quem primum Dominus elegit, et super quem edificat Ecclesiam suam, cum secum Paulus de circumcisione disceptaret, postmodum vindicavit sibi aliquid insolentem, aut arroganter assumpsit, ut diceret, se primatum tenere, et obtemperari a novellis et posteris sibi potius debere etc. » Et paulo post : « Ecce, inquit, ubi commemorat Cyprianus, quod etiam nos in Scripturis sanctis didicimus, Apostolum Petrum, in quo primatum Apostolorum tam excellenti gratia præeminet etc. »

Idem S. Cyprianus in lib. de unit. Eccl., sive de simplic. Prælat. (ut supra deduximus) facit Petrum Caput, fontem, radicem totius Ecclesie. Et de eodem dicit in epist. ad Jubajanum : « Nos unius Ecclesie Caput, et radicem tenemus. » Itaque illa duo nomina Cypriani libenter usurpat, quæ Calvino inaudita fuisse dixerat in antiqua Ecclesia. S. Maximus in 3. serm. de Apost. : « Quanti ergo, inquit, meriti apud Dominum suum Petrus erat, ut ei post naviculæ parvæ remigium totius Ecclesie gubernacula traderentur? »

Optatus lib. II cont. Parmen. : « Cathedra, inquit, una est, et negare non audes, scire te Petro primum in urbe Roma Cathedram esse collatam, ubi sederit omnium Apostolorum caput Petrus, inde Cephas appellatus, in quo una Cathedræ unitas ab omnibus servaretur, nec cæteri Apostoli singulas, sibi quisque defenderent, ut jam schismaticus et peccator esset, qui contra singularem Cathedram alteram collocaret. Ergo Cathedra una est, quæ est prima de doctibus. In ea sedet primus Petrus, succedit Linus, Lino Clemens etc. » Vides, nomen Capituli et Petri Cathedram ac successorum, unicam totius

Ecclesie Cathedram nominari; quæ Calvino erant prorsus inaudita.

S. Ambrosius in cap. ult. Lucæ vocat Petrum, Vicarium amoris Christi erga nos, et eum dicit omnibus prælatum. Et in cap. XII, epist. II ad Corinth. « Primatum, inquit, non accepit Andreas, sed Petrus. » Ecce iterum nomen Calvino inauditum. Idem in cap. I ad Gal. dicit, Petro curam Ecclesiarum a Domino demandatam. Denique serm. 11 : « Hanc, inquit, solam Ecclesiam navem ascendit Dominus, in qua Petrus magister est constitutus, dicente Domino : Super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Quæ navis in altum seculi istius ita natat, ut pereunte Mundo, omnes quos suscepit servet illesos : cujus figuram jam in veteri vidimus Testamento. Sicut enim Noe arca, naufragante Mundo, cunctos quos susceperat incolentes reservavit, ita et Petri Ecclesia, conflagrante seculo, omnes quos amplectitur, repræsentabit illesos; et sicut tunc, transacto diluvio, ad arcam Noe columba signum pacis detulit, ita et transacto judicio, ad Ecclesiam Petri Christus gaudium pacis referet. »

B. Hieronymus lib. I in Jovin. : « Inter duodecim unus elegerit, ut Capite constituto, schismatis tolleretur occasio. Sed cur non Joannes electus est virgo? ætati delatum est, quia Petrus senior erat, ne adhuc adolescens ac pene puer progressæ ætatis hominibus præferretur. » Hic etiam audis nomen Capituli Calvino inauditum.

B. Augustinus passim dicit, Petrum habuisse primatum, ac præsertim I. II, cap. 1. de Bapt., ut jam ante citavimus, ubi etiam addit : « Puto, inquit, quod sine ulla sui contumelia Cyprianus Episcopus Petro Apostolo comparatur, quantum atinet ad martyrii gloriam. Cæterum magis vereri debeo, ne in Petrum contumeliosus existam. Quis enim nescit, illum Apostolatus principatum cuilibet Episcopatu præferendum? sed etsi distat Cathedrarum gratia, una est tamen martyrum gloria. »

Observandum hoc loco est, multum omnino ex sententia Augustini Petri Cathedram præstare vicarium Episcoporum cathedris, cum veritas sit, ne contumeliam Petro videretur facere, si cum eo compararet Cyprianum; qui tamen non solum Episcopus, sed etiam primus erat totius Africae.

Notandum quoque, putasse Augustinum posse comparari martyrium Cypriani cum martyrio Petri, licet Petri esset multo nobi-

lius, quia in eodem genere sunt martyrum omnium palma: at Cypriani sedem non posse conferri cum Sede Petri, quia non solum Sedes Petri est nobilior sede Cypriani, sed est quodammodo in alio genere, nam differunt ut totum et pars; non solum enim Petrus erat Episcopus Romæ, ut Cyprianus Carthagini, sed etiam erat Petrus Pontifex Orbis terræ totius, cum tantum partis unius esset Pontifex Cyprianus.

Idem Augustinus de penitentia Petri loquens, serm. 124. de temp. : « Totius, inquit, corporis morbum in ipso capite curat Ecclesia, in ipso vertice componit membra omnium sanitatem etc. » Auctor questionum veteris et novi Testamenti, quas sunt in operibus August. q. 73 : « Sicut, inquit, in Salvatore erant omnes cause magisterii, ita et post Salvatorem in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit caput eorum, ut pastor esset gregis Dominici. » Et infra : « Manifestum est, inquit, in Petro omnes contineri; rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur. Semper enim in Præposito populus aut corrigitur, aut laudatur. »

S. Leo passim hæc docet, præsertim ser. 3. de assumpt. sua ad Pontif. : « De toto Mundo, inquit, unus eligitur Petrus, qui et universarum Gentium vocationi, et omnibus Apostolis cunctisque Ecclesie Patribus præponatur, ut quamvis in populo Dei multi sacerdotes sint, multique pastores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit et Christus. » Et in epist. 84. ad Anastasium in fine : « Magna, inquit, dispositione provisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia : Et rursus quidam in majoribus urbibus constituti sollicitudinem susciperent ampliore, per quos ad unam Petri Sedem universalis Ecclesia cura conflueret, et nihil unquam a suo capite dissideret. » Ecce habes hic quoque nomen Capituli, et curam universalis Ecclesie.

S. Prosper lib. de ingrat.

Sedes Roma Petri, quæ pastoralis honoris Facta caput Mundo, quiddid non possidet armis, Religione tenet etc.

Arator in cap. 1, Act. de Petro sic ait :

— cui tradidit Agnus

Quas passus salvavit oves, totumque per Orbem

Hoc augeat pastore gregem, quo munere summus
Surgit etc.

S. Gregorius lib. IV, epist. 32. ad Mauri- rit : « Cunctis, inquit, Evangelium scientibus liquet, quod beatissimo, et omnium Apostolorum Principi Petro, Dominica voce totius Ecclesiae cura commissa est. » Et infra : « Ecce, inquit, claves regni caelestis accepit, potestas ei ligandi atque solvendi tribuitur, cura ei totius Ecclesiae et principatus tribuitur. »

Beda hom. in vig. S. Andreae, in illud : *Intuitus eum* etc. Jo. I : « Vidit, inquit, cordis ejus simplicitatem, vidit animi sublimitatem, cujus merito cunctae esset praeferenda Ecclesiae. »

Et hom. in festo Petri et Pauli : « Ideo, inquit, Beatus Petrus, qui Christum vera Fide confessus, vero est amore secutus, specialiter claves regni caelorum, et principatum judicariae potestatis accepit, ut omnes per Orbem credentes intelligant, quia quicumque ab unitate Fidei, vel societatis illius quolibet modo semetipsos segregant, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec janua[m] possit regni caelestis ingredi. »

S. Bernardus in epist. 237. ad Eugen. : « Locis, in quo stas, terra sancta est, locus Petri est, Principis Apostolorum, ubi steterunt pedes ejus, locus illius est, quem constituit Dominus dominum domus suae, et principem omnis possessionis suae. » Et lib. II de Consider. ait de Petro : « Instar Domini gradiens supra mare, unicum se Christi Vicarium designavit, qui non uni populo, sed cunctis praesse deberet, siquidem aquae multae, populi multi. »

His 24 Patrum testimoniis, quasi vocibus 24 Seniorum Apocalypsis, aperte ostenditur consensus veteris Ecclesiae, tam Graecae, quam Latinae, ad quae nihil omnino responderi potest, nisi quod Lutherus et Calvinus de Leone dicunt, eos humana passos, ac deceptos esse.

Sed si ita est : cur nemo unquam eos reprehendit? Certe Epiphanius, Theodoretus, Augustinus, Damascenus, indicem haeresum; Augustinus, Damascenus, indicem haeresum

et haereticorum texerunt, et in eo etiam Origenem posuerunt. At cur, quæso, in erroribus Origenis illum non annotarunt, quod dixerit, Petro summam rerum de pascendis ovibus a Christo traditam? Cur Cyprianum, Ambrosium, Chrysostomum, Optatum, Leonem, et alios inter haereticos non numerarunt, cum tam clare docuerint, habuisse Petrum primatum, et fuisse Caput Ecclesiae, et totum Orbem terrarum illi commissum? Certe tantum errorem, qui Antichristo, ut ipsi dicunt, tam aperte favet, omnium Scriptorum calamis confodi oportebat.

Quare cum uno ore Veteres clament, Apostolo Petro primatum Ecclesiasticum a Christo esse delatum : cum iidem tot insignes Petri praerogativas testentur : cum in sacris divinisque Litteris hunc ipsum primatum tam liberaliter promissum, quam fideliter datum esse videamus : nimis profecto pertinaces erimus, si adversus tam claram veritatis lucem oculos clausurimus.

CAPUT XXVI.

*Dicitur argumentum ex comparatione
Petri cum Jacobo.*

Argumenta, quae adversus primatum Petri fieri solent, maxima ex parte soluta sunt in explicatione duorum locorum Scripturae, Matth. XVI, et Jo. ult. ubi de petra, de clavibus et de ovibus disserimus. Tria tamen supersunt : unum ex comparatione Petri cum Jacobo : alterum ex collatione ejusdem cum Paulo : postremo ex horrendis fœdis lap-sibus Petri, quos divino consilio Spiritus sanctus litteris mandari voluit, ne nimis multum Petro Apostolo tribueremus.

Ac primum quidem argumentum Lutheri est, in lib. de pot. Papae, ubi Jacobum majorem Petro fuisse, his rationibus probat.

Primum, Christus fuit Episcopus Hierosolymae, non Romae, et Apostoli ejus Presbyteri fuerunt; igitur Jacobus, qui post Christi passionem Episcopatum Hierosolymae sortitus est, Christo succedit, vel certe Vicarius ejus est, non Petrus.

Deinde, Hierusalem est mater omnium Ecclesiarum : nam *de Sion exiit lex, et ver-*

bum Domini de Hierusalem, Is. II; igitur Jacobus omnium Ecclesiarum pater est, non Petrus. Præterea, Nicænum Concilium can. 7. Episcopo Hierosolymae primatum tribuit : idque ex antiqua consuetudine, et traditione confirmat.

Possumus addere duo gravissima testimonia. Unum Clementis, qui lib. VI Disposit. apud Eusebium lib. II hist. cap. 1. sic ait : « Petrus, Jacobus, et Joannes post assumptionem Salvatoris, quamvis ab ipso fuerint omnibus pene praelati, tamen non sibi vendicabant primatus gloriam, sed Jacobum, qui dicebatur Justus, Apostolorum Episcopum statuunt. »

Huc respexit Lutherus lib. de pot. Papae, cum ait : Petrum, Jacobum, et Joannem, primatus suos rejecisse, et in Jacobum minorem eos contulisse.

Alterum est Chrysostomi, qui hom. 3. in Acta : « Vide, inquit, Jacobi modestiam. Is acceperat Hierosolymis Episcopi munus, et tamen hic nihil loquitur. Considera autem et aliorum discipulorum singularem modestiam, quo pacto concedunt ei solum, nec amplius ambigunt disceptantes inter se. »

Respondeo ad primum argumentum : Christum non fuisse Episcopum ullius particularis urbis, sed fuisse, et esse Pontificem, non solum Hierosolymae, sed totius Ecclesiae, neque ullum ei succedere, cum semper vivat. Porro Vicarium suum generalem magis decessit, ut alibi, quam Hierosolymis constituere : quoniam sicut mutabatur per Christi adventum Lex et Sacerdotium; ita etiam decuit, ut locus mutaretur summi Sacerdotis, et fierent vere omnia nova. Atque ideo fortasse Templum et Hierusalem brevi eversa et incensa post ascensionem Domini fuerunt.

Ad alteram rationem dico : Hierosolymorum Ecclesiam esse matrem omnium Ecclesiarum antiquitate, et multis privilegiis insignem, ob Domini et Apostolorum praesentiam, quam longo tempore habuit et praecipue ob mysteria redemptionis nostrae eo loco perfecta et consummata : sed nihil hoc tamen praedjudicare Petri primati. Nam quemadmodum Ecclesiae Hierosolymorum Jacobus fuit Pastor et Episcopus, ita Petrus fuit Pastor et Episcopus totius Ecclesiae; ac proinde etiam Hierosolymae, quae universalis Ecclesiae portio quaedam est.

Ita solvunt hoc argumentum Chrysostomus et Euthymius in Comment. ult. cap. Jo.,

quibus accedit Bernardus lib. II de Consider. ubi ait : « Jacobus una Hierosolyma contentus, universalem Petro cedit. »

Ad tertiam rationem respondeo : Lutherum non bene legisse Nicænum Concilium; nam, ut supra demonstravimus, in Nicæno Concilio datur Episcopo Hierosolymae quartus locus inter Patriarchas, quantum ad honorarium quamdam sessionem : nullus autem locus quantum ad veram jurisdictionem; subjicitur enim ut simplex Episcopus Episcopo Caesariensi totius Palaestinae Metropolitanano.

Ad testimonium Eusebii respondeo : locum Eusebii sine dubio esse corruptum; nam est in Basileensi codice versionis Rufini habeantur verba, quae supra citavimus; tamen in codice Coloniensi, ab homine Catholico verso edito, non habetur Primatus, et pro illis verbis : « Apostolorum Episcopum, » habetur, « Hierosolymorum Episcopum. »

Quae lectio cohaeret in primis cum Nicephoro, ita hunc locum allegante lib. II, cap. 3. necnon cum ejusdem Eusebii sententia, qui in eodem lib. II, cap. 14. hist. dicit, Petrum fuisse Apostolorum maximum, et primorum Principem.

Cohaeret deinde cum Graeco codice, tam Vaticanae Bibliothecae, quam etiam Parisiensis nuper edito. Sic enim habetur in utroque Πέτρον γὰρ ἦσαν καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ σωτῆρος ὡς ἐν καὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου προτεραιωμένους μὴ ἐπιπέσειν ἄλλοις ἄλλοις, ἀλλὰ Ἰακώβου τὸν δίκαιον ἐπίσκοπον ἱεροσολύμων εἶσθαι.

Clemens ergo Alexandrinus apud Eusebium non ait, Petrum, Jacobum, et Joannem detulisse primatum Ecclesiae univeree Jacobo minori, et eum Episcopum Apostolorum constituisse, quod absurdissimum est : sed tantum ait, eos Apostolos praecipuos non quaesivisse gloriam propriam, et ideo non sibi assumpsisse Episcopatum omnium eo tempore nobilissimum, sed eum Jacobo minori detulisse. Etsi enim Episcopatus unius urbis non derogat Primati; tamen non parva gloria erat fieri Episcopum Hierosolymae eo tempore, quo nullus erat ex particularibus Episcopatibus illo nobilior.

Ad locum Chrysostomi dico : loqui Chrysostomum de solio particularis Episcopatus, cum ait : « Apostolos concessisse Jacobo solum. » Nam quod absolute Chrysostomus Petrum Jacobo anteposuerit, ex plurimis ejus locis manifestum est. Nam in Jo. hom. ult. in illud, Sequere me : « Quibus, inquit,

iterum curam, et familiarem in eum affectionem ostendit. Quod si quis percunctaretur, quomodo Jacobus sedem Hierosolymis accepit? Responderem, hunc Petrum totius Orbis Magistrum constituisse. »

Idem Chrysostomus hom. 3. in Acta, post ea verba, quae nobis obijciuntur, subiungit de Petro: « Merito, inquit, primus omnium auctoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habet in manu; ad hunc enim dixit Christus: Et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. »

CAPUT XXVII.

De comparatione Petri cum Paulo.

Alterum argumentum sumitur ab eo, quod Paulus per antonomasiam vocatur Apostolus; inde enim sequi videtur, ut ipse potius, quam Petrus Princeps Apostolorum sit. Accedit quod in antiquis sigillis, quibus diplomata summi Pontificis obsignantur, inveniuntur imagines Petri et Pauli, sed hujus a dextris, illius a sinistris. Quod etiam observavit S. Thomas in epist. ad Gal. lect. 1. et Petrus Damianus in tract. de hac ipsa re.

Respondeo: Paulum vocari Apostolum per antonomasiam, non quia fuerit major Petro potestate vel auctoritate, sed duabus aliis de causis, quae nihil detrahunt de Primatu Petri. Una fuit, quia plura scripsit, et doctior ac sapientior fuit ceteris: tunc enim fere vocamus eum Apostolum per antonomasiam, quando scripta ejus citamus. Altera fuit, quia ad Apostolum proprie ut Apostolum pertinet, plantare Fidem: Paulus autem pluribus in locis plantavit Fidem, quam ullus alius. Nam ceteri Apostoli missi sunt ad certas provincias, Paulus ad omnes Gentes, sine certa provinciae determinatione: et ipse de se ait: *Plus omnibus laboravi* (1).

Testatur quoque Hieronymus in cap. V Amos, in illa verba: *Qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terrae* (2), Paulum non solum plantasse Fidem Christi per totum eum longissimum tractum, qui est ab Hierusalem usque ad Illyricum, ut etiam ipse Paulus ait Rom. XV, sed etiam a mari ru-

bro usque ad Oceanum per totum fere Orbem, ut prius eum terra defecerit, quam studium praedicandi. Itaque in eo, quod est proprium Apostoli, Paulus excelluit, et sicut Petrus dicitur Princeps Apostolorum, quia institutus est Caput et Pastor ovium: ita etiam Paulus dici potest Princeps Apostolorum, quia munus Apostolicum excellentissime adimplevit. Quomodo Virgilius dicitur Princeps Poetarum, et Cicero Princeps Oratorum.

Utramque rationem S. August. paucissimis verbis complexus est lib. III ad Bonif. cap. 3: « Apostolus, inquit, cum dicitur, si non exprimitur quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus, quia pluribus est epistolis notior, et plus omnibus aliis laboravit. »

Quod autem obijciatur de imaginibus Petri et Pauli, quae ita disponi solent, ut Paulus ad dexteram Petri conspiciatur, multis modis solvi potest. Primum enim, tametsi satis constat, Petrum Paulo auctoritate majorem fuisse, ut supra docuimus testimonio Cypriani in epist. ad Quintum, Augustini epist. 19. ad Hieron.: Hieronymi epist. 89. ad August. Gregorii hom. 18. in Ezech.: Theodreti in epist. ad Leonem; et Oecumenii in I. cap. ad Gal.: tamen etiam constaret, Paulum Petro omnibus nominibus anteposendum esse, nihil id Romanis Pontificibus officeret, aut ipsi etiam Petri summo Pontificatui. Non quidem Pontificibus Romanis, quoniam ipsi tam Petrum, quam Paulum praedecessorem et parentem agnoscunt: siquidem uterque Apostolus Romanam Ecclesiam fundavit, et gubernavit, ut praeter alios testatur Irenaeus lib. III, cap. 3. et in urbe Roma uterque per martyrium vitam finivit; itaque omnis Pauli gloria ad Romanos Pontifices perlinet. Nihil etiam Petri pontificatui officeret summa dignitas et auctoritas Pauli: quoniam extraordinaria erat, quanta tandem esset.

Quare, quemadmodum in populo Judaeorum major erat Moses Aaron, et nihilominus tamen Aaron vere ac proprie summus Pontifex fuit: et non Moses, sed Aaronis posterit in summa illa dignitate patri successerunt, quoniam potestas Moses extraordinaria, Aaronis ordinaria erat: ita quoque si admittimus, extraordinario privilegio Paulum Petro majorem fuisse; non propterea negaremus Petrum ordinarium, ac summum Ecclesiae Pontificem fuisse.

Deinde potest etiam responderi: non esse hoc perpetuum, ut in antiquis imaginibus Paulus dexteram partem occupet. Siquidem in iis, quae Romae nunc exstant, ut in quibusdam Paulus cernitur ad dexteram, ita in aliis non paucioribus cernitur ad sinistram: et sicut in diplomatibus Paulus obtinet dexteram, ita in numismatibus obtinet sinistram.

Et fortasse consulto id Vetores observarunt, ut ex duobus summis Apostolis modo unum, modo alterum anteponerent, nimirum, ut eo modo significarent, hos Apostolos vel pares esse inter se, vel certe ignorari, uter alteri praestet: nam etsi Petrus major est potestate, Paulus major est sapientia, ut eleganter monet S. Maximus serm. ult. de SS. Petro et Paulo, ubi Petro clavem potentiae, Paulo clavem sapientiae datam esse dicit.

Hinc S. Leo serm. 1. de Nat. Apostol.: « Hos, inquit, gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiae membra provexit, ut eos in corpore, cui caput est Christus, quasi geminum constitueret lumen oculorum: de quorum meritis atque virtutibus nihil diversum, nihil debemus sentire discretum, quia illos et electio pares, et labor similes, et finis fecit aequales. »

Et S. Maximus loc. not.: « Ergo, inquit, Beatus Petrus et Paulus eminent inter universos, et peculiari quadam praerogativa praecellunt: verum inter ipsos qui cui praeponatur, incertum est. Puto enim illos aequales esse meritis, quia aequales sunt passionibus. »

Et S. Gregorius lib. I Dialog. cap. ult.: « Paulus, inquit, Apostolus Petro Apostolorum primo in principatu Apostolico frater est. »

Tertia quoque responsio adhiberi potest. Nam ut annotavit Antonius Nebrissensis in Annot. ad 50 Scripturae loca, cum duo simul incedebant, olim id observabatur, ut senior et honoratior ad laevam esset, junior autem latus ei dexterum clauderet, et nonnihil praecederet in signum obsequii: inde enim dicti sunt laterones, et per contractionem laterones, qui dextrum latus nobiliorum hominum defensionis causa tegebant. Id ille probat multis argumentis, sed praecipue testimonio duorum illustrium Poetarum. Nam Ovid. lib. V Pastorum, de sene ait:

Et medius juvenum, non indignantibus illis,
Ibat, et interior si comes unus erat.

Porro interior dicitur eum, qui ad partem laevam est, ex Virgilio discimus, qui lib. V Aeneidos ait de Cloantho, qui ad sinistram partem Gyæ navigabat:

Ille inter navemque Gyæ, scopulosque sonantes
Radit iter laevam interior, subitasque priorem
Præterit.

Addere possumus Eusebii testimonium, qui lib. I de vita Constant. scribit, se vidisse in Palestina Constantinum adolescentem obeuntem provinciam cum seniore Augusto, semperque ad dexteram ejus incedentem: neque dubium esse potest, quin Constantinus adolescens, ac pene privatus in loco minus honorato esset, quam senior Augustus.

Neque his repugnat quod Ambrosius in serm. de Pentec. qui est 61. et Hieronymus in Comment. I. cap. ad Ephes., dicitur, sedere ad partem dexteram esse majoris honoris signum. Nam absolute dextera honoratior est, et praesertim in sedibus recto ordine collocatis: ut si ad parietem ponatur duae sedes, et una alteram non tegat, dubium esse non potest, quin dextera debeat praestantiori: tamen alia ratio est de incessu, et quando unus alterius latus corpore suo tegit.

Jam igitur credibile est, initio crepisse de pingi Paulum ad dexteram Petri ut juniorem et minorem: nam idcirco in diplomatibus pontificis ita Paulus ad Petri dexteram collocatur, ut eum praecedat, et femine totum tegat, quod est argumentum obsequii in Paulo, et dignitatis in Petro. Quod autem postea ceperit pingi ad dexteram, etiam cum Petrum non tegit, vel cum Christus, aut beata Virgo medium locum tenent, ex imperitia factum videtur, nimirum, viderant alicubi Paulum depictum ad dexteram, nec adverterant, sic eum esse ad dexteram, ut Petrum tegeret; inde existimarunt ob honorem Pauli id fieri, ac propterea, in sedibus quoque, vel cum inter se multum distarent, dexteram partem Paulo tribuerunt.

Ceterum non ob Pauli honorem id a Veteribus factum esse, vel inde probari potest, quod in omnibus aliis rebus semper Petrus Paulo antepositus. Si nominandi sunt, Petrus praecedit: si in precibus invocandi, praecedit Petrus: si festi dies in eorum honorem celebrandi, prior est Petrus. Cur igitur in imaginibus ordo iste alioqui perpetuus mutaretur?

(1) I. Cor. XV, 10. — (2) Amos. V, 8.

Denique, si hæc aliquibus non probantur, admitti potest, honoris gratia Paulum a dexteris Petri in signis et imaginibus collocari, cujus honoris causæ tres potentissimum esse videntur.

Prima, quoniam plus ipse videtur Ecclesiæ profuisse, quam Petrus: plures enim ex Gentibus ad Christi Fidem adduxit: plures provincias summo cum labore peragravit: plura scripta eaque utilissima nobis reliquit.

Ecclesia vero in colenda Sanctorum memoria, non tam respicit gradum honoris quem habuerunt in terris, quam utilitatis quam posteris attulerunt: cum enim gratitudinis causa eos honoret, illis majorem cultum deferat, quibus plus debet. Certe Stephanus et Laurentius Diaconi tantum erant, quorum ille S. Jacobo Episcopo et Apostolo, iste S. Sixto summo Pontifici ministravit; et tamen Ecclesia magis honorat Stephanum quam Jacobum, et Laurentium quam Sixtum, quia clarissima horum Diaconorum martyria toti Ecclesiæ mirabiliter præluxerunt: magis autem Stephanum et Laurentium ab Ecclesia honorari quam Jacobum et Sixtum, vel ex eo perspicitur, quod illorum dies natales octavas habent, istorum non habent.

Pari ratione S. Hieronymus et S. Thomas Aquinas simplices Presbyteri fuerunt: Antonius, Benedictus, Franciscus, ne Presbyteri quidem; et tamen ab Ecclesia, quod ad cultum attinet, multis sanctis Episcopis, et Martyribus, et summis etiam Pontificibus præponuntur, quoniam illi scriptis libris, isti Ordinum religiosorum institutione plurimum Ecclesiæ profuerunt.

Alterata ratio est, quia Paulus Doctor Gentium præcipue fuit, Petrus Judæorum; ut igitur significaret Ecclesia, Gentiles Judæis tandem antepositos esse, ab eo qui dixit: *Major serviet minori*, Paulum anteposuit Petro.

Tertia ratio esse potest, quoniam Petrus a Christo vocatus fuit, adhuc mortali et quodammodo in sinistris constituto: Paulus autem de cælo vocatus est a Christo immortalis, et regnante ac sedente ad dexteram Patris. Atque hanc rationem attingunt etiam Petrus Damiani in epist. ad Desider. quam de hac ipsa questione scripsit, Innocentius III. in serm. de Evangel., et S. Thomas lect. 1. in epist. ad Galat.

Addit Petrus Damiani et quartam rationem, quia videlicet Paulus de tribu Benja-

min erat, et in ipso Benjamin demonstratus, ac typice expressus in Scripturis: porro Benjamin, etsi postremus erat inter fratres suos, tamen et a patre filius dexterae est appellatus, et a Joseph omnibus fratribus antepositus. Vide in Genes. cap. XXXV et XLII.

CAPUT XXVIII.

Refellit objectio ex quindecim peccatis S. Petri a Magdeburgensibus concinnata.

Argumentum postremum sumitur ab horrendis lapsibus S. Petri, quos Magdeburgenses enumerant Centur. I, lib. II, cap. 10, col. 558, 639, 560. atque eos dicunt non sine consilio Spiritus sancti memoriæ traditos, ne Petro nimium tribueretur, id quod posterioribus sæculis futurum esse Deus prævidit.

Primum lapsum esse volunt, quod Math. XIV Petrus ex curiositate, ut ipsi dicunt, petierit a Domino, ut evocaretur in mare; ideoque postea punitus sit, et in majora inciderit peccata, nempe in dubitationem.

Respondeo: nullum in hac re Petri esse peccatum, sed contra potius singularem Fidem. Nam si peccasset Petrus petendo, ut evocaretur in mare, non obtinisset quod petiit: non enim miracula Dei cooperantur peccatis nostris. Quare Maximus serm. 1. de Nat. Apostol. « Hic est, inquit, Petrus, quem Christi esse confidentissimum, subjecta vestigijs ejus maria probaverunt. Nam a Domino suo novos sibi dari in fluctibus gressus; ut fidelis poposcit, et ut dilectus emeruit. Qui ob id solum trepidasse visus est, ut fragilitas humana cognosceret, quanta esset inter dominum servumque distantia. » Et infra: « Vere beata Petri, et dum trepidat, mirabilis fides, quem nec perurgentis periculi potuit turbare formido. Clamando enim dum mergitur, Domine libera me, de se diffusus est, non de Domino dubitavit, ne quis ergo timorem hunc gloriosissimi Petri ducat in vitium, etc. »

Secundo ponunt quod Math. XVI Petrus dixerit Christo: *Abiit a te Domine, non erit*

tibi hoc (1). Quibus verbis fecdum, inquit Magdeburgenses, et horrendam lapsum commisit. Et infra: « Hisce verbis horrendus lapsus describitur, quo quidem æternam meruisset damnationem, nisi ex ingendi misericordia esset retractus. Nec dubium est, quin serio tantum peccatum fuerit deprecatus. »

Respondeo: longe aliter hoc factum B. Hieronymus æstimavit: nam in cap. XIV Math.: « In omnibus locis, inquit, ardentissimæ Fidei invenitur Petrus. Interrogatis discipulis, quem homines dicerent Jesum; Dei Filium confitetur: volentem ad passionem pergere: prohibet; et licet erret in sensu, tamen non errat in affectu. » Et in cap. XVI: « Mihi, inquit, hic error Apostolicus, et de pietatis affectu veniens, nunquam incentivum Diaboli videbitur. »

Tertio ponunt quod ait Petrus Mat. XVII: *Domine bonum est nos hic esse, si vis faciamus hic tria tabernacula etc.* (2) « Peccabat, inquit, Petrus, quod extra verbum Dei memoriam istius rei cultumque cogitaret insistere: imo et voce Patris cælestis ista superstitione Petri castigatur. »

Respondeo: quod Petrus nullo modo peccaverit, patet ex Marc. cap. IX qui ait: *Nesciebat quid diceret, erant enim timore exterriti* (3). Itaque Petrus raptus erat quodammodo extra se, cum ea dixit, et licet in tali excessu mentis errare potuerit, certe peccare nullo modo potuit. Imo docet Chrysostomus in hunc locum, ex maximo fervore Petri hæc verba procedere: « Vides, inquit, quanto Christi fervore incendebatur, non enim querere debes, quam prudenter hortabatur, sed quam fervens charitate Christi, quamque inflammatus esset. »

Mirum est præterea, unde novum cultum in memoriam transfigurationis, et superstitionem offecerint Magdeburgenses, cum Petrus clare dicat: *Bonum est nos hic esse; et proinde tabernacula non in memoriam rei præterite, sed ad presentem habitationem cum Christo glorioso erigere voluerit.* Unde Leo in serm. de Transfig., dicit, bonum fuisse, quod Petrus petebat, sed minus ordinatum, quia nondum tempus erat adipiscendæ gloriæ illius. Nec tamen peccavit in petenda gloria ante tempus, quia nesciebat quid diceret.

Quartum lapsum id eo ponunt, quod Petrus unus fuerit, et forte non postremus ex numero illorum, qui agitabant questionem, quis eorum futurus esset maximus; quam insecitiam et ambitionem Christus gravi oratione retundere cogitur, Math. XVIII.

At Scriptura nusquam dicit, in eo numero fuisse Petrum: Patres autem in cap. XVIII Math., Origenes, Chrysostomus, Hieronymus, et alii disertè docent: non Petrum, sed alios discipulos eam questionem movisse, quia suspicabantur, Petrum omnibus antependendum; et hoc ipsum ex Evangelio colligitur. Nam cum dixisset Math. cap. XVII extremo, Petrum esse missum ad mare; subjungit initio cap. XVIII: *In illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes: quis putas major est?* (4) Quibus verbis indicat, absente Petro, questionem illam fuisse motam: siquidem in illa hora qua Petrus ad mare amandatus fuerat, discipuli cæteri Dominum adierant.

Quintum lapsum esse volunt, quod Math. XVIII Petrus restringere voluerit remissionem peccatorum ad numerum septenarium, dicens: *Quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies?* (5) Nugæ sunt pueriles: nec enim Petrus restringere voluit, sed interrogat præceptorem suum.

Sextum lapsum in eo constituunt, quod Math. XIX Petrus eruperit in illa verba: *Ecce nos reliquimus omnia, quid ergo erit nobis?* (6) Ubi videtur somniasse carnalia quædampremia, et arroganter etiam locutus. Sed audi Chrysostomi Commentarium: « Non ambitione, inquit, aut inani gloria; verum ut pauperum plebem introducat, hæc dicit. » Ipse quoque Dominus non Petrum arguit tanquam peccantem, sed ei maxima premia pollicetur.

Septimum lapsum numerant, quod Petrus Jo. XIII dixerit: *Non lavabis mihi pedes in æternum* (7). « Petrus, inquit, inscitia quadam et prava devotione negat se admissurum, ut Christus sibi pedes lavet. »

Respondeo: longe aliter SS. Patres de actis Petri judicant. Augustinus in hunc locum dicit, Petrum id fecisse recusando, quod quilibet alius Apostolorum fecisset. Chrysostomus in hunc locum: « Non parvi, inquit, amoris et reverentiæ argumentum fuit. » Et infra: « Ob nimiam, inquit, dilectionem ita

(1) Math. XVI, 22. — (2) Math. XVII, 4. — (3) Marc. IX, 5. — (4) Math. XVIII, 1. — (5) Math. XVIII, 21. — (6) Math. XIX, 27. — (7) Joan. XIII, 8.